

УДК 378:37.011.-051:51

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.75.24>

Коростіянець Т. П., Недялкова К. В.

РОЗВ'ЯЗОК СИТУАЦІЙНИХ ЗАДАЧ ЯК ЗАСІБ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ

Розглянуто сутність поняття ситуаційної задачі, під якою розуміється така задача, що містить предметну, методичну або практичну ситуацію задля отримання пізнавального і професійно значущого результату. Отже, ситуаційна задача розглядається як важливий засіб формування й оцінки рівня сформованості методичної компетентності майбутніх учителів, зокрема математики. У рамках методичної підготовки майбутніх учителів математики автори вважають за необхідне систематично включити такі види ситуаційних задач: 1) на усвідомлення спектра можливих цілей і обґрунтування правильності вибору цілей роботи з математичним змістом; 2) на вибір способу досягнення певної мети; 3) на оволодіння прийомами самооцінки результатів навчально-професійної діяльності з компонентами математичного змісту.

Запропоновано авторську розробку професійно значущих ситуаційних задач, спрямованих на вдосконалення методичної складової частини фахової підготовки майбутніх учителів математики, серед яких: "Вчимося працювати з теоремою", "Помилка на уроці", "Пояснення теореми", "Географія та математика", "Різні способи", "Чи просто розв'язувати прості задачі?". З метою оволодіння студентами прийомами самооцінки результатів навчально-професійної діяльності з компонентами математичного змісту ситуаційні задачі доповнено методичними рекомендаціями щодо побудови системи перевірки і контролю: критеріями оцінки викладача, критеріями взаємоперевірки, критеріями самооцінки.

Аналіз та узагальнення досвіду систематичного використання ситуаційних задач у процесі фахової підготовки майбутніх учителів математики засвідчує підвищення зацікавленості студентів під час навчальних занять, вмотивованості на здобуття професійно значущого результату, активізацію їхньої пізнавальної діяльності, ефективно набуття професійно необхідних знань, умінь, активне формування відповідних навчальних дій, що відповідають вибраному математичному змісту. Отже, залучення ситуаційних задач у викладання фахових дисциплін у педагогічному виші сприяє вдосконаленню методичної складової частини професійної підготовки студентів.

Ключові слова: ситуаційна задача, професійно значущий результат, методична компетентність, фахова підготовка, майбутній учитель математики.

Кардинальні зміни соціально-економічного укладу життя України призвели до зміни методологічних пріоритетів в освіті, виникнення і поширення нових освітніх парадигм. Відбувається формування нової філософії освіти, в якій загальнолюдські цінності, сама людина як головна суспільна цінність висувуються на перший план. Становлення такої системи освіти неможливе без підготовки для неї фахівців нового покоління, насамперед, вчителів як головного стратегічного і технологічного ресурсу в її вдосконаленні.

Цій спільній меті підпорядковується і професійна підготовка майбутніх учителів математики, формування їхньої фахової (методичної) компетентності й оцінка її сформованості. Як показали дослідження вчених у галузі педагогіки і методики навчання математики (О. В. Акулова, Н. Ф. Радіонова, Н. Л. Стефанова, А. П. Тряпціна та ін.), компетентність учителя може формуватися за допомогою використання ситуаційних задач, які являють собою опис конкретної ситуації, більш-менш типової для певного виду діяльності [1–3]. Проблемі розв'язування ситуаційних задач також приділяли увагу О. О. Біляковська, Б. З. Вульфова, Н. В. Кузьміна, А. І. Кузьмінський, Ю. Н. Кулюткіна, Л. Ф. Спірін, І. К. Унгурян. Натомість впровадження ситуаційних задач у практику професійної підготовки майбутніх учителів нині залишається актуальним напрямом дослідження.

Мета статті – з'ясувати сутність та види ситуаційних задач, представити методичну розробку професійно значущих ситуаційних задач, узагальнити досвід використання ситуаційних задач у процесі викладання фахових дисциплін для майбутніх учителів математики.

Уточнюючи зміст поняття, під ситуаційною задачею ми розуміємо таку задачу, яка містить предметну, методичну або практичну ситуацію задля отримання пізнавального і професійно значущого результату. У зв'язку з цим ситуаційна задача розглядається нами як важливий засіб формування й оцінки рівня сформованості методичної компетентності майбутніх учителів. Однак система методичного забезпечення фахових дисциплін, яка використовується на практиці в рамках методичної підготовки, містить небагато таких задач, і пропонуються вони епізодично. Це свідчить про недосконалість наявної системи методичного забезпечення викладання фахових дисциплін педагогічного вишу для формування та оцінки рівня сформованості методичної компетентності майбутніх учителів, зокрема математики.

Як відомо, фахова компетентність учителя математики може формуватися тільки у процесі відповідної професійної діяльності, а під час навчання у виші – у процесі навчально-професійної діяльності. Отже, ситуаційні задачі, що пропонуються студентам, мають бути спрямовані на відпрацювання всіх структурних компонентів цієї діяльності: від постановки мети до оцінки та корекції результату. У зв'язку з цим у рамках методичної підготовки майбутніх учителів математики ми вважаємо за необхідне включити такі види ситуаційних задач: 1) на усвідомлення спектра можливих цілей і обґрунтування правильності вибору цілей роботи з математичним змістом; 2) на вибір способу досягнення певної мети; 3) на оволодіння прийомами самооцінки результатів навчально-професійної діяльності з компонентами математичного змісту. Дійсно,

самі ситуації, описані в задачах, можуть розглядатися як засоби, які мотивують діяльність студентів; відповідаючи на питання задачі, майбутні вчителі виконують певні предметні (математичні) і/або методичні дії, демонструючи наявність професійних знань, умінь і навичок; результати діяльності безпосередньо пов'язані з їх оцінюванням. З огляду на особливість формулювань ситуаційних задач, ми вважаємо, що вони можуть сприяти оволодінню учителем математики професійною діяльністю з досягнення здобувачами середньої освіти метапредметних результатів, що є нині обов'язковою професійною вимогою до будь-якого вчителя-предметника. Тому вважаємо за необхідне включити у набір ситуаційних задач, що пропонуються майбутнім учителям математики у процесі методичної підготовки, задачі шкільного курсу математики з метапредметним змістом. Окрім набору ситуаційних задач, ми пропонуємо розглядати і методичні рекомендації щодо їх виконання, які іноді можуть входити у структуру самої ситуаційної задачі. Використання системи методичного забезпечення викладання такої фахової дисципліни, як "Шкільний курс математики і методика його навчання", доповненої зазначеними ситуаційними задачами, в процесі роботи з компонентами математичного змісту дасть змогу формувати методичну компетентність майбутніх учителів математики.

Проектуючи ситуаційні задачі, ми скористалися моделлю, розробленою О. В. Акуловою, С. А. Писаревою, Е. В. Піскуною, яка реалізується в таких етапах: 1) наявність задачі; 2) особистісно значуще (професійно значуще) питання (завдання); 3) інформація з цього питання, яка представлена в різноманітному вигляді (текст, таблиця, графік, статистичні дані та ін.); 4) завдання на роботу з цією інформацією [1].

Під час викладання "Шкільного курсу математики і методики його навчання" для створення ситуаційних задач застосовувались навчальні ситуації, пов'язані з роботою студентів із математичним змістом (поняттями, твердженнями, задачами). Рекомендації щодо виконання ситуаційних задач включали: 1) планування; 2) поради щодо виконання; 3) необхідні ресурси; 4) оцінку виконаного завдання. У першій частині уточнюється мета виконання завдання і пропонуються орієнтири для складання плану діяльності; у другій частині наводяться рекомендації щодо виконання та оформлення завдання; можуть бути надані зразки виконання окремих (найбільш складних) пунктів плану; у третій частині описуються ресурси (друковані та електронні) для виконання завдання; у четвертій частині пропонується оцінити навчально-професійну значущість для студента виконаного завдання і надаються критерії оцінювання результатів роботи студентів викладачем.

Розглянемо приклади ситуаційних задач різних видів. Перша ситуаційна задача спрямована на усвідомлення спектра можливих цілей і обґрунтування правильності вибору цілей роботи з компонентом математичного змісту (теоремиою).

Ситуаційна задача "Вчимося працювати з теоремиою". Розглянемо завдання в контексті вивчення методики роботи з теоремами на прикладі теореми "Ознака паралелограма".

Завдання. Виберіть одну із запропонованих цілей, які ви б поставили перед собою задля оволодіння цією методикою на прикладі цієї теореми: 1) навчитися виділяти структури формулювання теореми та її доведення; 2) зрозуміти, чому ця теорема називається ознакою; 3) запам'ятати спосіб доведення теореми, який запропоновано в рекомендованому підручнику; 4) дізнатися різні способи доведення цієї теореми; 5) навчитися записувати доведення теореми на дошці і в зошиті; 6) оволодіти прийомами пошуку доведення теореми; 7) навчитися переконувати учнів, навіщо потрібно знати теорему і вміти її доводити. Поясніть, чому ви вибрали саме цю мету.

Інформація. Перелік можливих дій, які мають виконувати учень і вчитель під час роботи з теоремиою, ви знайдете в лекціях із методики навчання математики.

Рекомендації. Під час вирішення запропонованої задачі подумайте, яка з цілей є найбільш "глобальною" (передбачає досягнення й інших цілей) і найбільш значущою для реалізації освітнього процесу в сучасній школі.

Розв'язування розглянутої ситуаційної задачі передбачає оволодіння студентами навчальними діями з роботи з теоремиою.

Для оволодіння студентами методичними діями можна запропонувати *ситуаційну задачу "Помилка на уроці"*.

У процесі обговорення результатів навчальної самостійної роботи після вивчення означення поняття "Стандартний вигляд додатного числа" було встановлено, що більшість учнів припускають помилку виду: $24,3771 : 0,22 = 110, 805 = 110805 \cdot 10^{-3}$.

Завдання. Які питання ви б могли поставити учням у зв'язку з цією ситуацією? Яка помилка (або помилки) могла бути припущена вчителем під час роботи з означенням цього поняття на уроці? (Який з етапів роботи з математичним поняттям був порушений?). Що потрібно використовувати з теорії роботи з поняттям, щоб надалі не припускати таких помилок?

Інформація. Перелік можливих помилок учителя в роботі з визначенням поняття: помилки у підборі змісту; помилки у структурі викладу; помилки у веденні діалогу; помилки, пов'язані з логікою викладу.

Рекомендації. Для виконання завдання ознайомтеся з розглянутими прикладами в теоретичній частині пояснювального тексту підручника за темою "Стандартний вигляд додатного числа".

Цю задачу можна також зарахувати до виду "усвідомлення спектра можливих цілей і обґрунтування правильності вибору цілей роботи з математичним змістом". Тут студент має сформулювати можливі цілі вирішення цієї задачі (при формулюванні питань), а потім обрати мету, пов'язану з помилкою, припущеною в процесі пояснення навчального матеріалу. Розв'язування задачі має і мотиваційний ефект, бо ситуація, представлена в задачі, пов'язана більшою мірою з реальною ситуацією, яка може виникнути в процесі навчання учнів та ілюструє певні професійні (методичні) проблеми.

Ситуаційна задача “Пояснення теореми”. Розробіть способи пояснення теореми про середню лінію трапеції, які розраховані на досягнення різних освітніх цілей.

Запропонована задача спрямована на здійснення “роз’яснювального інформування” учнів на продуктивному рівні діяльності. Продуктивний рівень задається необхідністю проектування різних способів викладу навчального матеріалу (теореми про середньої лінії трапеції) залежно від поставлених цілей, які потрібно самостійно виділити. Під час конструювання аналогічних завдань ми можемо залучати математичні факти, доречні для здійснення відповідної діяльності. Таким матеріалом може бути обраний будь-який елемент теорії або задача, що характеризує певний тип математичних задач.

Інформація. Зверніть увагу, що в завданні треба розробити кілька варіантів (не менше двох) пояснення теореми про середню лінію трапеції, які залежать від мети, поставленої учителем. Сформулюйте кілька цілей вивчення відповідної теореми, що мають різне освітнє значення. Розробіть варіант пояснення теореми для реалізації кожної з поставлених цілей. Підготуйте комп’ютерну презентацію або письмову роботу, що розкриває різні способи пояснення і зазначте, досягнення якої з поставлених Вами цілей кожен із них відповідає.

Рекомендації. Визначаючи можливі цілі вивчення цього матеріалу, згадайте, які групи цілей навчання математики зазвичай виділяються. Сформулюйте цілі вивчення запропонованої теореми, що відповідають кожній групі цілей. Приклади формулювання цілей:

- показати можливість доведення математичного факту, сформульованого в теоремі, різними способами і виділити найбільш доступний (зрозумілий) – навчальна мета;
- розвивати здатність використовувати аналогію і наочні уявлення для відшукування математичного факту й отримання наслідків із нього – розвиваюча мета;
- розвивати увагу і спостережливість у процесі вивчення математичного факту – виховна мета.

Залучаючи запропоновані джерела, ознайомтесь із різними способами доведення теореми про середню лінію трапеції. Визначте, чи доцільно для різних цілей використовувати різні докази або можна скористатися тільки одним способом доведення теореми. Опишіть (або подайте у вигляді комп’ютерної презентації) різні способи викладу теореми про середню лінію трапеції за схемою: 1) мета вивчення теореми; 2) способи викладу теореми; 3) методичні коментарі щодо використання цього способу.

Дайте відповіді на додаткові питання: 1) Які факти можна вивести з теореми про середню лінію трапеції? 2) Які види задач найчастіше вирішуються за допомогою цього твердження? 3) З якими теоремами пов’язана теорема про середню лінію трапеції? 4) Яке твердження є узагальненням цієї теореми? 5) В якому джерелі вперше зустрічається факт, який зараз відомий як теорема про середню лінію трапеції? 6) Які професійні вміння Ви придбали в процесі виконання цього завдання?

Значний мотиваційний ефект має розв’язування ситуаційних задач, пов’язаних з обговореннями з колегами методичних ситуацій, що відображають міжпредметність і досягнення міжпредметних результатів. Так, наприклад, студентам може бути запропонована ситуаційна задача “*Географія та математика*”.

На уроці географії школяр розповідав про Латинську Америку. Учитель поставив запитання: “Чи правда, що всі держави Латинської Америки є республіками?”. Учень відповів так: “Я знаю, що Аргентина, Бразилія, Венесуела, Еквадор – республіки. Всі вони – держави Латинської Америки. Отже, всі латиноамериканські держави – республіки”. Вчитель звернувся до класу з питанням, чи правильно відповів учень. Семеро хлопців сказали, що вони не згодні з такою відповіддю.

Питання. Як ви думаєте, яка оцінка з математики була у цієї “чудової сімки” і чому? Як математика допомогла їм побачити помилку?

Завдання. З’ясуйте, які пізнавальні дії сформовані в учнів, які не погодилися з відповіддю? Свої висновки підкріпіть прикладами.

Рекомендації. Виконайте допоміжне завдання: встановіть відповідність між пізнавальними універсальними навчальними діями та етапами роботи з теоремою, на яких їх можна формувати.

Інформація. У процесі доведення необхідно дотримуватися таких правил доказового міркування: теза має бути логічно ясною, точною і залишатися тотожною протягом усього доведення або визначення. Аргументи мають бути істинними, що не суперечать один одному і бути достатньою підставою для підтвердження тези; істинність аргументів має бути доведена самостійно, незалежно від тези. Необхідно, щоб теза була висновком, який логічно слідує з аргументів за загальними правилами умовиводів, або була би отримана відповідно до правил непрямого доведення. Якщо ці правила порушуються, то в доведенні або спростуванні виникають логічні помилки.

Запропонована задача належить до виду “зв’язок математичного змісту шкільного курсу математики з метапредметним змістом”, бо розглядається реальна ситуація і поставлено запитання: “Як математика допомогла побачити помилку?”

З метою оволодіння студентами прийомками самооцінки результатів навчально-професійної діяльності з компонентами математичного змісту ситуаційні задачі можна доповнити *методичними рекомендаціями щодо побудови системи перевірки і контролю: критеріями оцінки викладача, критеріями взаємоперевірки, критеріями самооцінки.*

Розглянемо *ситуаційну задачу “Різні способи”.* Під час педагогічної практики студенти були присутні на уроці геометрії у 7 класі, який був присвячений різним способам доведення теореми про суму кутів

трикутника. При цьому три способи доведення теореми було повідомлено, а четвертий спосіб доведення учням запропонували відновити самостійно, ґрунтуючись на запропонованих учителем рисунках. Деяким студентам урок не сподобався, бо, окрім трьох підготовлених учнів, ніхто не брав участі в роботі з теоремою.

Питання. Як би ви побудували роботу зі школярами під час розгляду різних способів доведення теореми?

Інформація. До вміння здійснювати пошук способу доведення теореми (розв'язування задачі) слід зарахувати такі вміння: розпізнавати об'єкти, співвідносити з умовою і вимогою теореми (задачі) свої розумові дії із зоровою опорою – рисунком, оцінювати свої дії з точки зору доцільності, розпізнавати ситуації, що задовольняють умові теореми.

Завдання. Аналізуючи підручники геометрії, ознайомтесь із різними способами доведення теореми “діагоналі ромба взаємно перпендикулярні і ділять його кути навпіл”. Визначте, чи доцільно для досягнення різних цілей використовувати різні доведення або можна скористатися тільки одним способом доведення теореми. Опишіть або подайте у вигляді комп'ютерної презентації різні способи викладу теореми за схемою: 1) мета вивчення теореми; 2) спосіб викладу доведення теореми; 3) методичні коментарі щодо використання даного способу.

Рекомендації. Під час складання конспекту уроку, пов'язаного з роботою над теоремою, використовуйте такі форми роботи, як індивідуальна самостійна робота, робота в парах, групах, фронтальна робота (відомо, що уроки, на яких учні самостійно добувають знання, – найпродуктивніші; вони розвивають логічне мислення, творчу і пізнавальну активність, підвищують інтерес до предмета, дають змогу зрозуміти, що оволодіння основами геометрії цікаве і необхідне для сучасної людини, що ці знання потрібні в повсякденному житті).

Для складання конспекту уроку скористайтеся запропонованою нижче таблицею.

Етапи	Діяльність учителя	Діяльність учня
-------	--------------------	-----------------

Оцінка виконання завдання.

Завдання вважається виконаним успішно, якщо:

– представлено не менше двох способів викладу теореми з коректним обґрунтуванням відповідності цілям її вивчення;

– результати виконання завдання добре оформлені (в рукописному або електронному вигляді);

– у заключній частині роботи представлені відповіді не менше, ніж на 2/3 додаткових питань.

Запропонована ситуаційна задача доповнена критеріями оцінки викладача; при цьому до неї можна включити такі питання (завдання) з метою здійснення рефлексії: 1) Які предметні знання, вміння, отримані в процесі вивчення дисципліни “Елементарна математика” ви використовували? 2) Які професійні вміння ви придбали? 3) Що з того, чого ви навчилися під час самостійної роботи, було б використано вами в роботі з учнями?

Важливою особливістю розроблених нами ситуаційних задач є їхня багатоступеневість. Це означає, що більшість задач має кілька підзадач. Так, наприклад, студентам для досягнення навчальних цілей (навчитися розв'язувати задачу різними методами; дізнатися різні способи розв'язання задач; вміти організовувати пошук розв'язування задачі; навчитися складати систему питань для фронтальної роботи з класом у результаті виконання завдання та ін.) пропонується *ситуаційна задача* “Чи просто розв'язувати прості задачі?”, в якій ситуація представлена у відеоролику – фрагменті уроку математики, на якому в молодого вчителя математики виникли труднощі у поясненні школярам розв'язування сюжетної задачі різними методами.

Питання. Ви згодні, що вчитель дійсно не може розв'язати задачу різними методами?

Завдання: 1) з'ясуйте і визначте позитивні моменти в методиці роботи вчителя, які Вам сподобалися, і недоліки, які б Ви виправили; 2) запропонуйте свій варіант методики роботи із задачею; виділіть всі етапи роботи з цією задачею; які етапи роботи з задачею Ви б не використовували і чому? Оформіть у вигляді таблиці хід уроку: діяльність вчителя, діяльність учня; 3) перегляньте відеоролик ще раз. Як би Ви вчинили в аналогічній ситуації? Чому? 4) розв'яжіть запроповану вчителем задачу різними методами, різними способами в рамках одного методу. Оцініть отримані способи і методи розв'язання задачі; 5) порадьте молодому вчителю, як необхідно поводитись у ситуації, яка склалася на цьому уроці; 6) як ви б пояснили учням, чому треба знати кілька способів розв'язання і вміти розв'язувати задачу різними методами? Розробіть завдання для мотивації дій учнів з освоєння різних способів і методів розв'язування задач.

Сходинки (підзадачі) в цій задачі виділені пунктами. Так, наприклад, якщо запропонувати тільки перше завдання, то цю задачу можна зарахувати до виду “усвідомлення спектра можливих цілей і обґрунтування правильності вибору цілей роботи з математичним змістом”. Якщо запропонувати друге завдання, то цю задачу можна зарахувати до виду “вибір способу досягнення певної мети” і т.д.

Ми вважаємо, що загалом основне призначення запропонованих ситуаційних задач – дати змогу кожному студенту перейти від діяльності, що виконується під керівництвом викладача, до діяльності, яку він організує самостійно, до повної заміни контролю з боку викладача самоконтролем.

Висновки. Аналіз та узагальнення досвіду систематичного використання ситуаційних задач у процесі фахової підготовки майбутніх учителів математики засвідчують підвищення зацікавленості студентів під час навчальних занять, вмотивованості на здобуття професійно значущого результату, активізацію їхньої пізнавальної діяльності, ефективно набуття професійно необхідних знань, умінь, активне формування від-

повідних навчальних дій, що відповідають вибраному математичному змісту. Отже, залучення ситуаційних задач у викладання фахових дисциплін у педагогічному виші сприяє вдосконаленню методичної складової частини професійної підготовки студентів – майбутніх учителів математики.

Використана література:

1. Акулова О. В. Конструирование ситуационных задач для оценки компетентностей учащихся : учебно-методическое пособие для педагогов школ / О. В. Акулова, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова. Санкт-Петербург : КАРО, 2008. 96 с.
2. Компетентностный подход в педагогическом образовании : коллективная монография / под ред. В. А. Козырева, Н. Ф. Радионовой, А. П. Тряпицыной. Санкт-Петербург : Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена. 2008. 392 с.
3. Хуторской А. В. Компетентностный подход в обучении : научно-методическое пособие. Москва : Изд-во «Эйдос»; Издательство института образования человека. 2013. 73 с.

References:

1. Akulova O. (2008) Konstruirovaniye situatsionnykh zadach dlya otsenki kompetentnostey uchashchisya. [Designing situational tasks to assess students' competencies]. SPb.: CARO. 96 p. [in Russian].
2. Kompetentnostnyy podhod v pedagogicheskom obrazovanii : kolektivnaya monografiya. (2008) [Competence of approach in pedagogical education: collective monograph]. SPb.: RGPU. 392 p. [in Russian].
3. Hutorskoy A. (2013) Kompetentnostnyy podhod v obuchenii. [Competence approach in teaching]. Moscow: Eidos Publishing House. 73 p. [in Russian].

Korostiyants T. P., Niedialkova K. V. The solution of case studies as a means of improving the methodical training of future mathematics teachers

The article considers the essence of the concept of a situational problem, which means a task that contains a substantive, methodological or practical situation in order to obtain a cognitive and professionally significant result. Thus, the situational problem is considered as an important means of forming and assessing the level of formation of methodological competence of future teachers, in particular mathematics. As part of the methodological training of future teachers of mathematics, the authors consider the need to systematically include the following types of situational tasks: 1) on awareness of the range of possible goals and justification of the correct choice of goals for working with mathematical content; 2) on the choice of ways to achieve a certain goal; 3) on mastering the techniques of self-assessment of the results of educational and professional activities with components of mathematical content.

The author's development of professionally significant situational tasks aimed at improving the methodological component of professional training of future mathematics teachers is proposed, among which: "Learning to work with the theorem", "Error in the lesson", "Explanation of the theorem", "Geography and mathematics", "Different ways", "Is it easy to solve simple problems?". In order for students to master the techniques of self-assessment of educational and professional activities with components of mathematical content, situational tasks are supplemented with methodological recommendations for building a system of testing and control: teacher evaluation criteria, peer review criteria, self-assessment criteria.

Analysis and generalization of the experience of systematic using of situational problems in the process of professional training of future teachers of mathematics shows an increase in students' interest during classes, motivation to achieve a professionally significant result; activation of their cognitive activity; effective acquisition of professionally necessary knowledge and skills; active formation of appropriate educational activities that correspond to the selected mathematical content. Therefore, the solution of situational problems in the release of professional disciplines in the pedagogical university contributes to the improvement of the methodological component of professional training of students.

Key words: *situational task, professionally significant result, methodical competence, professional training, future teacher of mathematics.*

УДК 364-7

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.75.25>

Лютий В. П., Гаврилюк К. О.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ СІМЕЙ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

На основі аналізу науково-методичних джерел і нормативних документів та практичного досвіду обґрунтовується система критеріїв, індикаторів якості та методів оцінювання соціальної послуги соціального супроводу сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах (СЖО).

Аналіз нормативних та методичних документів щодо оцінювання якості соціального супроводу сімей у СЖО та реальної практики такого оцінювання дав змогу авторам виявити недоліки наявної моделі цієї діяльності: недостатнє охоплення запропонованими нормативними документами критеріями оцінювання можливих цілей соціального супроводу сімей, переважне застосування суб'єктивних індикаторів оцінки якості послуги, відсутність оцінювання довготривалих її впливів. Авторами запропонована система критеріїв оцінювання якості соціального супроводу як соціальної послуги сім'ям, які опинились у СЖО, що, зокрема, включає подолання або опанування проблем, з якими